

Poznań, 21.06.2018 r.

**WYSTĄPIENIE POKONTROLNE Z KONTROLI
PROBLEMOWEJ/SPRAWDZAJĄCEJ*
PRZEPROWADZONEJ PRZEZ ODDZIAŁ HIGIENY ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I
PRZEDMIOTÓW UŻYTKU WOJEWÓDZKIEJ STACJI SANITARNO –
EPIDEMIOLOGICZNEJ W POZNANIU W POWIATOWEJ STACJI SANITARNO –
EPIDEMIOLOGICZNEJ W KONINIE
UL. NOSKOWSKIEGO 4, 62-500 KONIN
adres PSSE**

1. Data kontroli: 17.05.2018 r.

2. Znak pisma: DN-HŻ.1611.4.2018

3. Kontrolowana komórka organizacyjna PSSE: Sekcja HŻŻiPU

3.1. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe osoby/ osób* przeprowadzających kontrolę zgodnie z upoważnieniem WPWIS – upoważnienie nr 19/2018 z dnia 09.05.2018 r.:

(...) – starszy asystent

3.2. Imię i nazwisko osoby/ osób* biorącej udział w kontroli ze strony PSSE w Koninie:

(...) – kierownik Sekcji

4. Zakres kontroli: Efektywność prowadzonego nadzoru nad przestrzeganiem wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy żywności prozdrowotnej oświadczeniami żywieniowymi i zdrowotnymi określonych w przepisach.

5. Wyniki kontroli

5.1. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta:

Na podstawie poniższych ustaleń kontroli*:**

1. Pozytywnie
2. **Pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości**
3. **Negatywnie**

Ocenia się działalność PSSE w Koninie w kontrolowanym zakresie.

5.1.1. Zagadnienia wymagające oceny:

5.1.1.1. Ocena oznakowania, prezentacji i reklamy żywności prozdrowotnej przez przedstawicieli PPIS w Koninie podczas kontroli sanitarnej w zakładzie:

- Hurtownie farmaceutyczne, apteki, sklepy zielarskie.

Brak kontroli w okresie: 2017 rok oraz do 16.05.2018 r. w wyżej wymienionych obiektach. W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzonym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koninie nie zostały wpisane żadne hurtownie farmaceutyczne. Do Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Koninie nie wpłynął żaden wniosek o rejestrację zakładu.

Wnioski

W obiektach nadzorowanych szczególnie przez inspekcję farmaceutyczną nie prowadzono kontroli w wyżej wymienionym zakresie, w związku z tym brak jest możliwości oceny zgodności działania tych podmiotów w świetle obowiązującego prawa żywnościowego.

Ponadto, podczas kontroli w tych obiektach należy zwrócić uwagę na prezentację i miejsce wystawienia środków spożywczych.

- Hurtownie spożywcze

W hurtowni spożywczej nie przeprowadzono kontroli w tym zakresie.

Wniosek

Przeprowadzając kontrole w hurtowniach spożywczych można, na tym etapie, zapobiec, względnie ograniczyć sprzedaż środków spożywczych nieprawidłowo oznakowanych w sklepach spożywczych i innych obiektach zaopatrujących się w żywność w hurtowniach.

- Sprzedaż przez Internet

Zagadnienie skontrolowano na przykładzie sprawy nr ON.HŻ-4118-1-34/18 Sklep (...), 62-502 Konin.

Dokumenty związane:

- protokół kontroli sanitarnej interwencyjnej Nr ON.HŻ-4662-1-309/18 z 27.04.2018 r.,
- protokół uzupełniający Nr ON.HŻ-4662-333/18 z 7.05.2018 r.,
- pismo z 16.05.2018 r. zaadresowane do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Powiecie Warszawskim Zachodnim – Ożarów Mazowiecki, ul. Poznańska 129/133, 05-850 Ożarów Mazowiecki.

Kontrola została przeprowadzona na okoliczność powiadomienia w ramach systemu RASFF występowania w obrocie zakwestionowanego produktu pn. „Jagody (...)”. W trakcie kontroli

pobrano do oceny w zakresie znakowania produkty pn. „HERBATKA (...) dla dzieci powyżej 9 miesiąca” i „SUPLEMENT DIETY (...)”.

Pierwszy z wyżej wymienionych produktów opatrzony został oświadczeniem zdrowotnym. Z oceny oznakowania sporządzono protokół uzupełniający Nr ON.HŻ-4662-333/18 z dnia 7 maja 2018 r., w którym to w pkt 2 i 3 zamieszczono wyniki kontroli.

Uwaga

Strona kontrolowana nie brała udziału w podejmowanych czynnościach dotyczących oceny oznakowania produktu. Ponadto system jakości nie przewiduje sporządzania „protokołu uzupełniającego”.

Omówienie

Przy ocenie sprawdzono czy na etykiecie podano obowiązkowe dane szczegółowe wynikające z art. 9 pkt 1 rozporządzenia (WE) nr 1169/2011 „Wykaz danych szczegółowych, których podanie jest obowiązkowe”

pkt 1 lit. j) instrukcja użycia, w przypadku gdy w razie braku takiej instrukcji odpowiednie użycie danego środka spożywczego byłoby utrudnione.

Produkt zawiera instrukcję przygotowania wyrażoną w postaci obrazków, tak więc wymóg pkt 1 lit. j) art. 9 został spełniony – przeoczono odnotowanie oceny oznakowania dot. tej normy prawnej w protokole uzupełniającym.

Na marginesie należy zaznaczyć, iż sposób przygotowania herbatek ekspresowych: temperatura wody i czas przygotowania naparu, jest różny w zależności od użytych składników. Ilość rozpuszczalnej frakcji w wyciągu oraz skład tej frakcji w przypadku zastosowania składników roślinnych/ziolowych zależy między innymi od wartości ww. parametrów, użycia konkretnej części danej rośliny (np. ziele, owoc, korzeń).

W przypadku przygotowania herbaty należy przestrzegać zasad parzenia konkretnego rodzaju herbaty. Badania wykazały, że jeżeli liść herbaciany długo pozostaje w wodzie to dodatkowo utlenia się, wydzielając składniki szkodliwe dla organizmu ludzkiego (aspekty bezpieczeństwa produktu). Są rodzaje herbat, które zyskują przy wielokrotnym parzeniu.

Także sposób w jaki przygotowujemy napar ziołowy wpływa na efektywność działania zawartych w nim związków.

Zgodnie z art. 22 pkt 1 lit. c) rozporządzenia 1169/2011 Oznaczanie ilości składnika lub kategorii składników użytych do wytwarzania lub przygotowania danego środka spożywczego jest obowiązkowe gdy dany składnik lub dana kategoria składników są istotne

w celu scharakteryzowania danego środka spożywczego i odróżnienia go od produktów, z którymi mogłyby być mylone ze względu na jego nazwę lub wygląd.

W wykazie składników zarówno w j. czeskim jak i angielskim przy owocu dzikiej róży oraz owocu rokitnika podano procentową ich zawartość (10%), jednakże oznakowanie w języku polskim, które zostało poddane ocenie, nie uwzględnia tej informacji.

Ogólne oświadczenie zdrowotne „na odporność” nie zawiera dodatkowego oświadczenia szczegółowego na poddanej ocenie etykiecie w języku polskim - informację tą umieszczono w oznakowaniu w j. czeskim i angielskim w wykazie składników (wykaz składników podano także w języku łacińskim).

Use: Rosehip and Sea Buckthorn contributes to the natural defences of the body.

Zastosowanie: Dzika róża i rokitnik przyczyniają się do naturalnej obrony organizmu.

Wniosek

Przy ocenie oznakowania oraz ustalaniu podmiotu odpowiedzialnego za znakowanie pomocne mogą być informacje zamieszczone także w innych językach (w omawianej sprawie występują rozbieżności w znakowaniu). Jednakże, w tym miejscu należy podkreślić, iż tylko elementy oznakowania sporządzone w polskiej wersji językowej, w przypadku zamieszczenia informacji także w innych językach, podlegają obowiązkowej kontroli organów urzędowej kontroli żywności. PSSE w Koninie prawidłowo oceniła informacje oznakowane w języku polskim.

Z uwagi na pozytywny wizerunek żywności opatrzonej oświadczeniami żywieniowymi i zdrowotnymi oraz potencjalny wpływ, jaki ta żywność może mieć na zwyczaje żywieniowe i całkowite spożycie składników odżywczych, konsument powinien mieć możliwość oceny ich ogólnej jakości żywieniowej. Dlatego określanie wartości odżywczej na wszystkich środkach spożywczych opatrzonych oświadczeniami zdrowotnymi powinno być obowiązkowe i wyczerpujące. W tym przypadku zastosowanie ma art. 49 rozporządzenie 1169/2011. Brak wartości odżywczej w oznakowaniu odnotowano w protokole uzupełniającym.

Zgodnie z art. 10 rozporządzenia 1924/2006:

Pkt. 2 Oświadczenia zdrowotne są dopuszczalne jedynie pod warunkiem umieszczenia następujących informacji przy etykietowaniu, a jeżeli nie występuje ono – przy prezentacji i w reklamie;

- a) stwierdzenie wskazujące na znaczenie zrównoważonego sposobu żywienia i zdrowego trybu życia – brak tego stwierdzenia odnotowano w protokole uzupełniającym,
- b) ilość środka spożywczego i poziom jego spożycia niezbędny do uzyskania korzystnego działania, o którym mówi dane oświadczenie – brak jest tej informacji w języku polskim.

Pkt 3 Odniesienie do ogólnych, nieswoistych korzyści, jakie przynosi dany składnik odżywczy lub dana żywność dla ogólnego dobrego stanu zdrowia i dla związanego ze zdrowiem dobrego samopoczucia może być zamieszczone jedynie w przypadku, gdy towarzyszy mu oświadczenie zdrowotne znajdujące się w wykazach zawartych w art. 13 lub 14 – brak towarzyszącego oświadczenia zdrowotnego (dot. języka polskiego) – fakt ten odnotowano w protokole.

Oświadczeniem odnoszącym się do zdrowia i rozwoju dzieci (na podstawie art. 14 ust 1b rozporządzenia 1924/2006) jest każda treść, która stwierdza, sugeruje lub daje do rozumienia, że istnieje związek przyczynowo - skutkowy pomiędzy spożyciem danej żywności a zdrowiem i rozwojem wyłącznie dzieci. Co ważne oświadczenia takie powinny mieć uzasadnienie naukowe, które odnosi się tylko i wyłącznie do dzieci.

W tym miejscu należy podkreślić, iż w obrocie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej herbatki owocowe, herbatki ziołowe oraz ich mieszanki występują jako środki spożywcze ogólnego spożycia. Przedmiotowy produkt nie odróżnia się od nich składem, sposobem przygotowania oraz szczególnymi właściwościami, w związku z czym nie spełnia on definicji i wymagań ustalonych dla żywności specjalnego przeznaczenia.

Przedsiębiorca może korzystać z oświadczeń na produktach przeznaczonych dla dzieci, pod warunkiem uzyskania indywidualnego zezwolenia na wpisanie oświadczenia do wspólnotowego wykazu dopuszczalnych oświadczeń.

Po wpisaniu danego oświadczenia do wykazu, może ono być wykorzystane przez każdy podmiot działający na rynku spożywczym, o ile wnioskodawca nie zastrzegł własnych danych naukowych, które udowadniają oświadczenie.

Przykład

Witamina D jest potrzebna do normalnego wzrostu i rozwoju kości u dzieci.

Warunkiem korzystanie z ww. oświadczenia jest aby żywność, której dotyczy stanowiła co najmniej "źródło witaminy D" wg załącznika do rozporządzenia 1924/2006 (wykaz oświadczeń żywieniowych).

W związku z powyższym oświadczenie „Dzika róża i rokitnik przyczyniają się do naturalnej obrony organizmu” – brak zamieszczenia tego oświadczenia w języku polskim - jest oświadczeniem z art. 13, nie jest zatem oświadczeniem z art. 14.1.b.

Poza unijnym wykazem dozwolonych oświadczeń zdrowotnych z art. 13 opublikowanym w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 432/2012, istnieje grupa oświadczeń zdrowotnych z art. 13 pozostających w procesie oceny (tzw. Pending list), które mogą być nadal stosowane zgodnie z art. 28 ust. 5 i 6 tego rozporządzenia po upływie okresu przejściowego określonego dla ww. rozporządzenia, do czasu podjęcia przez Komisję ostatecznej decyzji.

Określenie „dla dzieci powyżej 9 miesiąca wskazuje, że produkt jest przeznaczony/odpowiedni dla dzieci od ukończenia 9 miesiąca życia – jest to wskazanie grupy konsumentów, dla których żywność jest przeznaczona. Fakt ten został podniesiony w protokole uzupełniającym, zagadnienie to zostało prawidłowo rozpatrzone.

Zgodnie z opinią Konsultanta Krajowego w Dziedzinie Pediatrii z dnia 1 sierpnia 2013 r. w żywieniu niemowląt zalecany jest pokarm matki, natomiast do przepajania, jeśli jest to uzasadnione, zaleca się wyłącznie wodę. Ponadto zioła nie mogą być podawane niemowlętom bez zaleceń lekarskich.

W związku z powyższym wskazanie w oznakowaniu herbatki przeznaczenie do stosowania u niemowląt budzi poważne wątpliwości.

Wyrażenie poprzedzające datę minimalnej trwałości także źle przetłumaczono na język polski (oznakowanie w tym zakresie jest prawidłowe w innych językach). Niezgodność ta została prawidłowo odnotowana w protokole uzupełniającym.

5.1.1.2. Ocena oznakowania żywności wzbogacanej u producenta

Zgodnie z oświadczeniem, na terenie działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Koninie nie ma producenta żywności wzbogacanej.

Wniosek

W celu upewnienia się, iż żaden producent nie wzbogaca wytwarzanych przez siebie środków spożywczych, wskazana jest kontrola receptur (wykaz składników) i porównanie otrzymanych wyników z informacjami zamieszczonymi w oznakowaniu. Czynność ta powinna być odnotowana w protokole.

5.1.1.3. Podjęte działania w przypadku stwierdzenia niezgodności (przez PPIS w Koninie):

- pismo kierowane do właściwego terytorialnie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego – w przypadku sprawy „HERBATKI (...) dla dzieci powyżej 9 miesiąca” PPIS w Koninie wystosowała pismo do organu właściwego.

oraz w innych przypadkach, gdy to ma zastosowanie:

- pismo do przedsiębiorcy,
- decyzja merytoryczna w przypadku stwierdzenia niezgodności,
- kierowanie wniosku o nałożenie kary pieniężnej do Wielkopolskiego Państwowego wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

PODSUMOWANIE

Kontrola w zakresie znakowania „HERBATKI (...) dla dzieci powyżej 9 miesiąca” została przeprowadzona prawidłowo – sposób podejścia do sprawy i dalszy tok postępowania w sprawie jest właściwy.

5.2. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

Nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie nie stwierdzono.

5.3. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania PSSE:

Kontrolą w omawianym zakresie objąć wszystkie grupy obiektów znajdujące się w rejestrze obiektów podlegających urzędowej kontroli żywności, w tym apteki, sklepy zielarskie, hurtownie spożywcze.

5.4. Ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości:

Nie dotyczy

Informację o wykonaniu zaleceń lub wykorzystaniu wniosków, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia proszę przekazać w terminie 14 dni od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz dla PPIS w Koninie, drugi dla WPWIS.

W toku kontroli zgromadzono akta (dowody zgromadzone podczas kontroli) ponumerowane od - do -.

25.06.2018 (podpis nieczytelny)

.....
data, podpis WPWIS